

A KULTÚRA ARCAI I.

SZKC207_06

KÜLÖNBÖZŐ KULTÚRÁK MEGJELENÉSE A KÖRÜLÖTTÜNK LEVŐ VILÁGBAN

A modul szerzői: N. Kollár Katalin
Somogyi Mónika
Farkas Magdolna

SZOCIÁLIS, ÉLETVITELI
ÉS KÖRNYEZETI KOMPETENCIA

7. ÉVFOLYAM

MODULVÁZLAT

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
I. RÁHANGOLÁS, A FELDOLGOZÁS ELŐKÉSZÍTÉSE					
I/a. A kultúra termékei					
A	<p>A tanár röviden bevezeti a foglalkozást, és segít tanulóknak a kiscsoportok kialakításában. Mi honnan való?</p> <p>A gyerekek megbeszélik, hogy az általuk éppen viselt ruhaneműk, használati tárgyak honnan, milyen országból, milyen kultúrából származnak. 10 perc</p> <p>A csoportok képviselői összegzik tárgyaik eredetét. 5 perc</p>	<p>Gondolkodás Kreativitás Egymás meghallgatása</p>	<p>Kooperatív tanulás – Beszélgetőkör</p> <p>Csoportszóforgó</p>		<p>P1 Bevezető mondatok P2 Szókártyák</p>

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II. ÚJ TARTALOM FELDOLGOZÁSA					
II/a. A kultúra definíciója					
A	<p>Mit jelent a kultúra kifejezés? A tanár arra kéri a gyerekeket, hogy határozzátok meg a „kultúra” fogalmát! (Diákok felírják saját gondolataikat.)</p> <p style="text-align: right;">5 perc</p> <p>Majd egyéni megoldásaik alapján megpróbálnak megegyezésre jutni a meghatározásában. A tanár egy lehetséges meghatározással segít a fogalom értelmezésben, felírja a táblára, vagy kiadja a gyerekeknek a Maugham-idézetet.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Gondolkodás Szóbeli kifejező képesség Absztrakciós készség</p>	<p>Egész osztály – önálló munka</p> <p>Kooperatív tanulás – többen a táblánál beszélgetőkör</p>	<p>Tábla, kréta D1 A kultúra egy lehetséges definíciója</p>	<p>P3 A kultúra egy lehetséges definíciója</p>
II/b. Kultúrák– és szokások I.					
A	<p>Hogyan laknak az emberek? Miből épülnek a házak, milyen beosztása van egy háznak, lakásnak a különböző országokban? A gyerekek megbeszélik milyen különbözőségeket, hasonlóságokat és érdekességeket ismernek.</p> <p style="text-align: right;">10 perc</p>	<p>Ismeretek mozgósítása Összefüggések keresés Lényegkiemelés Figyelem</p>	<p>Kooperatív tanulás – beszélgetőkör</p>	<p>Színes magazinok, újságok</p>	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
B	Milyen étkezési szokásaik vannak a különböző népeknek? A gyerekek megbeszélik, milyen különbözőségeket, hasonlóságokat és érdekességeket ismernek. 10 perc	Ismeretek mozgósítása Összefüggések keresése Lényegkiemelés Figyelem	Kooperatív tanulás – beszélgetőkör	Színes magazinok Szakácskönyvek	
C	Milyen öltözködési módok jellemzőek a különböző népekre? A gyerekek megbeszélik, milyen különbözőségeket, hasonlóságokat és érdekességeket ismernek? 10 perc	Ismeretek mozgósítása Összefüggések keresése Lényegkiemelés Figyelem	Kooperatív tanulás – beszélgetőkör	Színes magazinok	
II/b. 1. Kutatómunka					
A	A tanár ismerteti azokat a tématerületeket, amelyekben a gyerekek érdeklődésüknek megfelelően gyűjtőmunkát végezhetnek. Feladat összeírni, hogy a tanulók lakóhelyén vagy környékén milyen más kultúrára jellemző, onnan származó intézmény, szolgáltatás, termék található (vendéglátás, szórakozóhely, építészeti emlék, bolt stb.). (Képek gyűjtése, felvételek készítése illusztrációnak.) 5 perc	Figyelem Gondolkodás Kreativitás Egymás meghallgatása	Az egész csoport együtt Egyéni vagy páros munka – felfedezés	Gyűjtőfüzet	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
B	A tanár ismerteti azokat a tématerületeket, amelyekben a gyerekek érdeklődésüknek megfelelően gyűjtőmunkát végezhetnek. Feladat összeírni, hogy a tanulók iskolájának környékén milyen más kultúrára jellemző, onnan származó intézmény, szolgáltatás, termék található (vendéglátás, szórakozóhely, építészeti emlék, bolt stb.) (Képek gyűjtése, felvételek készítése illusztrációnak.) 5 perc	Figyelem Gondolkodás Kreativitás Egymás meghallgatása Együttműködés	Az egész csoport együtt Egyéni vagy páros munka – felfedezés	Gyűjtőfüzet	
II/b. 2. A kutatás eredménye					
A	A gyerekek összegzik az első foglalkozás tanulságait és kutatómunkájuk eredményeit. 15 perc	Kommunikációs készség rendszerező képesség	Kooperatív munka – beszélgetőkör	Csomagolópapír, toll	
B	A csoportok időfigyelőt és szóvivőt választanak, majd bemutatják a párok, és csoportok gyűjtött anyagait, összegzik a munka tanulságait. 15 perc	Kommunikációs készség Rendszerező képesség	Kooperatív munka – csoportszóforgó	Csomagolópapír, toll	
C	A kiscsoportok az összegyűjtött anyagok alapján rajzot készítenek, montázst állítanak össze vagy megformálnak egy más kultúrára jellemző jellegzetes tárgyat. Munkájukat kiállításon mutatják 20 perc	Kreativitás Rajzkészség Empátia Együttműködés Egymásra figyelés	Kooperatív tanulás – képtárlátogatás	Csomagolópapír, A/4-es lapok, rajzeszközök, színes papír, olló, ragasztó	

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
II/c. Kultúrák szokásai II.					
A	Új csoportok alakulnak. A gyerekek kérdéseket tesznek fel egymásnak, és összegzik az egymástól szerzett információkat arról, hogy milyen személyes tapasztalataik, benyomásaik vannak más népekre jellemző szokásokról. 15 perc	Együttműködés Emlékezet Gondolkodás	Kooperatív munka – Keveredj, állj meg, csoportosulj! Csoportinterjú		
II/c. 1. A szokások bemutatása					
A	A csoportok szóban összegzik, beszélgetésük lényegét és kiemelik a legérdekesebb információkat. 15 perc	Kommunikációs képesség Tolerancia Kreativitás	Kooperatív tanulás – csoportszóforgó		
B	A csoportok felkészülnek, és egy-egy jelentben bemutatják azokat a szokásokat, amelyeket a beszélgetés során újdonságnak találtak. 15 perc	Kommunikációs képesség Alkotóképesség Kreativitás Tolerancia	Csoportmunka Szerepjáték		

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/mellékletek	
				Diák	Pedagógus
II/d. A világ meséi					
A	<p>A tanár néhány bevezető szóval ismerteti a feladatot. (A mesék ősi történetei egyszerre tükrözik a népek különbözőségét és azonosságát.) A gyerekek kiválasztanak egy-egy lapot, az azonos mesét olvasók kerülnek egy csoportba. Feladatuk elolvasni a mesét, és kitalálni, hogy a világ mely részéről származhat a történet.</p> <p>A csoportok megbeszélik, milyen értékeket közvetít számukra a mese, hogyan segíti a világban való eligazodást.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Olvásás Szövegértés Lényegkiemelés Gondolkodás Egymásra figyelés Összegzés</p>	<p>Egész osztály – magyarázat</p> <p>Egyéni munka</p> <p>Kooperatív munka – csoportszóforgó</p>	D2 A világ meséi	P4 A világ meséi
B	<p>A tanár néhány bevezető szóval ismerteti a feladatot. (A mesék ősi történetei egyszerre tükrözik a népek különbözőségét és azonosságát.) A gyerekek kiválasztanak egy-egy lapot, az azonos mesét olvasók kerülnek egy csoportba. Egy valaki a csoportban felolvassa a mesét, és a csoport felkészül a mese bemutatására.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p> <p>Majd csoportonként eljátsszák a maguk meséjét 3 perces jelenetekben.</p> <p>Az osztály kitalálja, hogy vajon honnan származhatnak a mesék, beszélgetnek arról, hogy milyen értékeket közvetít számukra a történet, hogyan segíti a világban való eligazodást.</p> <p style="text-align: right;">20 perc</p>	<p>Olvásás Szövegértés Lényegkiemelés Egymásra figyelés Döntésképesség</p> <p>Kreativitás Figyelem</p>	<p>Egész osztály – magyarázat Csoportmunka – megbeszélés</p> <p>Drámajáték</p> <p>Egész osztály – beszélgetés</p>	D2 A világ meséi	D3 A világ meséi

	Tevékenységek – időmegjelöléssel	A tevékenység célja/ fejlesztendő készségek	Munkaformák és módszerek	Eszközök/melléletek	
				Diák	Pedagógus
III. Az új tartalom összefoglalása, ellenőrzés és értékelés					
A	A tanár beszélgetést kezdeményez arról, hogy más kultúrák megismert szokásaiból melyek azok, amelyeket jónak tartanának nálunk is meghonosítani? 10 perc	Emlékezés Gondolkodás Mérlegelés Tolerancia Empátia	Egész osztály beszélgetés	Gyűjtőfüzet faliújság	
B	A gyerekek kiscsoportokban, közös rajzban összegzik azokat a megismert szokásokat, amelyeket szívesen átvennének más népektől. 10 perc Bemutatják rajzaikat 5 perc	Emlékezés Gondolkodás Mérlegelés Tolerancia Empátia Kreativitás Együttműködés	Csoportmunka Egész osztály – kiállítás	Gyűjtőfüzet Faliújság Plakátpapír, rajzeszközök.	

A MODUL MELLÉKLETEI

Tanári segédletek

P1 Bevezető mondatok

P2 Szókártyák

P3 A kultúra egy lehetséges definíciója

P4 A világ meséi

Tanulói segédletek

D1 A kultúra egy lehetséges definíciója

D2 A világ meséi

TANÁRI SEGÉDLETEK

P1 A kultúra arcai I.

Bevezető mondatok

Napjainkban, amikor egyre nyitottabb a világ, egyre gyakrabban kerülnek különböző kulturális háttérrel rendelkező emberek munkakapcsolatba, vagy egyszerűen csak hétköznapi szociális kapcsolatba (például szomszédság), megnőtt a jelentősége az egyes kultúrák ismeretének. Sokszor csak a különbözőség tüneteit észleljük, de nem tudjuk a magyarázatot.

Így vannak ezzel a gyerekek is. Ismerik és a hétköznapi beszélgetésekben sokszor ösztönösen használják a sztereotip jelzőket egy-egy ország, vagy lakóinak jellemzésére: német precizitás, amerikai üzleti szellem, angol bankárvilág, macsó (spanyol) férfiak, távolságtartó japánok, skót szülők, huszáros magyarok stb.

Mi van ezek háttérében? Elsősorban a nemzeti kultúrák különbsége, az eltérő történelmi háttérben kialakult eltérő tradíciók, szokások, viselkedési normák, az eltérő értékrend.

P2 A kultúra arcai I.

Kártyák csoportalakításhoz

A vízszintes sorok képeznek egy csoportot.

Véletlenszerű csoportalakításnál, a tanulók kihúznak egy-egy kártyát és megtalálják társaikat.

Irányított csoportalakításnál a tanár, a kártyák hátoldalára írja fel a neveket. A gyerekek kiválasztják saját kártyájukat, és megtalálják csoporttársaikat.

farmer	kardigán	kosztüm	póló
papír	puskapor	selyem	bambusz
cifraszűr	guba	ködmön	suba
narancs	banán	mangó	kókusz
kukorica	paprika	paradicsom	bab
pizza	hot dog	hamburger	spagetti
puli	szürke marha	racka juh	komondor

P3 A kultúra arcai I.

A világ meséi

1. mese

A VAK VADDISZNÓ

(Ez a mese Tigreaból – Etiópia, Afrika származik)

Volt egyszer egy vadász, aki vette a puskáját és kiment a sűrű erdőbe vadászni. Egyszer csak észrevette, hogy két vaddisznó sétál egymás mögött. Megcélozta őket, rálőtt a másodikra, de valami történt, ami őt megdöbbentette: Az első vaddisznó elszaladt, a második pedig nem tudta mitévő legyen. Ott állt, és tartott valamit a szájában, ami egy ágacskához hasonlított.

Óvatosan közelebb ment, arra gondolt, hogy a vaddisznó meg fogja őt támadni. Hamarosan észrevette, hogy a vaddisznó ugyanott áll,

és nem követi a barátját. A vadász kíváncsi volt, tehát még közelebb ment. Akkor vette észre, hogy amit ő ágacsának vélt, az a másik vaddisznó farka volt. Ekkor döbrent rá, hogy a vaddisznó vak, és az ő golyója az első vaddisznó farkát találta el, és leszakította azt. A vadász fogta a vak vaddisznót, hazavitte, de a vak vaddisznó egész úton a szájában tartotta társa leszakadt farkát.

Hazaérve, a vadász megetette a vak vaddisznót és gondját viselte. Furcsa. Még az állatok is vigyáznak társaikra. Akkor mi, emberek, akik intelligenciával vagyunk megáldva, nem kellene vigyázzunk szüleinkre, testvéreinkre és barátainkra, hiszen ugyanúgy szükségük lehet segítségre?

2. mese

WANG XIANG TÖRTÉNETE, AKI A HIDEG TÉLBE HALAT FOGOTT MOSTOHAANYJÁNAK (kínai népmese)

W. a J. Dinasztia ideje alatt élt. Édesanyja korán meghalt, édesapja újranősült, és elvett egy nőt, akinek családneve Z. volt. Ő lett W. mostohaanyja.

A mostoha gonosz volt, nem szerette W-t, és apja előtt mindig rágalmazta. Ahogy telt-múlt az idő, az apa is kezdett ellenszenvvel viseltetni fia iránt. De a fiú ennek ellenére kedves és figyelmes maradt szüleihez.

Egyik télen nagyon rossz idő volt, rengeteget hullott a hó, néha napokig el sem állt. Annyira hideg volt, hogy a kis folyó, amelyik mosolygósan szokott alácsobogni, most csendesen és fagyottan terült el.

A hideg miatt az emberek otthon maradtak, még az állatok is ritkán mentek ki. A földet hó borította.

Egyik nap, W. mostohaanyja kitalálta, hogy friss pontyot szeretne vacsorázni, és ezt meg is mondta mostohafiának. Ő így gondolkodott:

– Honnan hozzak pontyot, hiszen napok óta hull a hó, és az összes folyó be van fagyva?

De mint már említettük, W. figyelmes fiú volt, tehát máris kiment a fehér pusztaságba halat keresni.

Hosszú ideig keresgélt, de hogy is található volna friss halat? Végül lement a folyópartra. A föld kemény volt és hideg, süvített a szél. Olyan hideg volt, hogy teste megrázkódott.

W. a fagyos folyót bámulta és azt gondolta:

– Üres kézzel nem mehetek haza, hiszen a mostohaanyám halat kért.

Mit tehetett volna? W. gondolkodott és gondolkodott; de semmi nem jutott eszébe. Végül keserves sírásra fakadt, a kétségbeesés könnyei végigfolytak arcán. Minél tovább sírt, annál több könnye folyt, és végül egy lyuk olvadt a fagyott folyóra. Hirtelen két hal ugrott a jégre, a lyuk mellé. W. könnyeinek melegétől keltek életre.

W. vidáman emelte fel a két halat és vitte haza mostohaanyjának. Ezt régebben úgy magyarázták, hogy W. kötelességtudatának eredménye volt.

3. mese

A GALAMBOK ÉS A MADARÁSZ HÁLÓJA (A mese Indiából származik)

Egy dzsungelben volt egyszer egy öreg tölgy, amelynek lombjai között rengeteg galamb lakott. A galambok egész nap repdestek, ennivalót kerestek, de este mindig visszatértek az öreg tölgy lombjai közé, hogy ott töltsék az éjszakát.

Egyik nap, mint mindig, ennivalót kerestek. Egyszer csak egy kis galamb felkiáltott:

„Nézzétek mennyi mag! Mennyi ennivaló van elszórva a talajon.”
A többi galamb látta, hogy igazat mond, és oda akart repülni, de egy öreg bölcs galamb ezt kiabálta:

„Alljatok meg! Ne repüljétek oda. Hogy létezik, hogy annyi mag van elszórva a dzsungel közepén?”

„Ne törődj vele!” mondta egy másik galamb. „Gyere, együnk mind együtt.”

Az egész sereg a földre szállt, kivéve az öreg bölcs galambot. Elkezdtek csemegézni, de az öreg bölcs galamb messziről nézte őket. Mikor jóllaktak, el akartak repülni – de nem tudtak. A madarász hálója csapdába ejtette őket, elkeseredve kiabálni kezdtek:

„Segítség! Megfogtak! Segítség!”

Az öreg bölcs galamb így válaszolt:

„Csak óvatosan.”

De az egyik galamb felkiáltott:

„Nézd! Valaki közeledik. Jön a madarász, hogy megfogjon minket”.

Az öreg bölcs galamb azt mondta:

„Nyugodjatok meg. Szálljatok fel egyszerre, akkor fel tudjátok emelni a hálót.”

Az egész sereg segített, és a háló egy kicsit megemelkedett. Most mindegyik megpróbálta, amilyen erősen csak tudta, így sikerült felemelni a hálót, és elrepülni. Az öreg bölcs galamb repült elől, a többiek követték.

Sokáig repültek, amíg elértek egy fához. Akkor az öreg bölcs galamb megmutatta nekik a fát, és azt mondta:

„Ide szálljatok le. Egy jó barátom, az egér lakik itt.”

Hívta az egeret, aki lyukat rágott a hálóra, így a galambok kiszabadultak. Az egész sereg legmélyebb hálóját fejezte ki az egérnek.

4. mese

MIÉRT VAN A NYÚLNAK RÖVID FARKA?

(Ez a mese Szlovéniából ered)

A farkas a szőlőskertben ásott, új szőlővesszőket ültetett. Megkérte a rókat és a nyulat, hogy segítsenek neki. Finom ételt készített elő nekik – egy bögre mézet. Mindhárman szorgalmasan dolgoztak, de a róka kísértést érzett, hogy előre megkóstolja a mézet, úgyhogy odament a legközelebbi tőkéhez, és üvöltöni kezdett:

„Helló! Helló!”

„Mi történik?” – kérdezte a farkas.

„Vendégségbe hívtak” – hazudta a róka.

„Akkor siess” – mondta a farkas.

„És igyekezz vissza” – szólt a nyúl.

De a róka egyenesen ahhoz a bokorhoz ment, ahova a farkas elrejtette a bögre mézet. Addig evett, amíg jóllakott édes mézzel, majd visszatért a farkashoz és a nyúlhoz.

„Milyen volt a vendégség?” – kérdezte kíváncsian a farkas.

„Mozgalmas” – mondta vigyorogva a róka.

„Milyen volt az étel?” – érdeklődött a nyúl.

„Édes és ízletes” – válaszolt alattomosan a róka.

És ástak tovább. Azonban a róka hamarosan megint üvöltöni kezdett:

„Helló! Helló!”

„Most meg mi van?” – kérdezte a farkas és a nyúl.

„Másik vendégségbe hívtak” – válaszolta a róka.

„Akkor menjél” – mondta a farkas.

És a róka megint elment. Mikor visszatért, a farkas és a nyúl megkérdezték, hogy tetszett-e a vendégség.

„Fele annyira sem, mint az előző.”

A róka harmadszor is elsomfordált, kiette a maradék mézet is a bögréből, de mire visszaért, a farkas és a nyúl a munkától kifáradtan már aludtak.

Amikor a ravasz róka visszatért, a maradék mézet az alvó nyúl orrára kente. Majd felkiáltott:

„Keljetek fel lusták!”

„Hát már itt is vagy? Milyen volt a vendégség?” – kérdezte ásítózva a farkas.

„Hát, vége lett” – mosolygott a róka.

„Jól ettél?” – kérdezte a nyúl, és álmosan megdörzsölte szemeit.

„Sokat és finomat” – mondta a róka, és megnyalta a száját. – „Farkas koma, nem hívsz meg minket egy kis falatozásra?”

„Dehogynem!” – bólogatott a farkas – „hamarosan itt a reggeli ideje.”

Bólogatva elindult a bokor felé, ahova a mézes bögrét rejtette.

De hamarosan visszatért az üres bögrével és morogva azt mondta: „Valaki megette az egész mézet! Ha megtudom ki volt a tolvaj, kitekerem a nyakát!”

A róka hízelegve válaszolt:

„A nyúl kapta be a mézet, amíg te aludtál.”

„Nem igaz! Nem én voltam!” – tiltakozott a nyúl.

A farkas mérgesen ráugrott a nyúlra, hogy kitekerje a nyakát. A nyúl megiramodott, és szedte a lábát, ahogy csak bírta. A farkasnak végül sikerült utolérnie, de csak annyira, hogy a farkát leharapja. A nyúl élve megúszta, de azóta olyan rövid a farka.

5. mese

A NAGYGAZDA FIA

(cigány mese)

Mikor még kisgyerek voltam, apám elküldött a malomba. Befogtam hat ökröt, felraktam a zsákokat a szekérre, és ahogy hajtok,

az ökrök megállnak vizelni. Annyit vizeltek, az egész utat elöntötték, nem tudtak továbbmenni. Kaptam-fogtam magam, a zsákokat leszedtem a szekérről, és az ökrök helyébe befogtam, azokat meg feltettem a zsákok helyére. Így jutottunk el aztán a malomba.

Amíg a molnár őrölte a búzát, gondoltam, felmászok a malom előtt a fára eprezni. Ott eprezgetek, egyszer megcsúszik a lábam, beleestem a fa odvába. Nem baj, van otthon apámnak egy jó kis fej-széje, elszaladtam érte, kivágtam magam az odúból.

A molnár még mindig őrölt, visszamásztam eprezni.

Akkor látom, hogy egy csapat sült seregély repül arra az ágra, ahol állok! Teleraktam a gatyám korcát velük, hogy majd hazaviszem őket, de azok ezt nem várták meg, ők vittek engem! Felrepültek velem! Ott repültünk valami víz felett, ahol éppen asszonyok mostak.

Ahogy megláttak, kiabálni kezdtek:

– Ó, Jézus, de nagy madár!

Én meg úgy értettem hogy: dobd le a gatyád!

Kioldottam a gatyamadzagot, a seregélyek kirepültek, én meg vízbe pottyantam. A farom két partja kicsapta az összes vizet, a vízzel együtt a rengeteg békát, a falubeliek szekérszámra hordták haza, mégsem fogyott. Arra jött egy legény, az úgy telerakta az ingét, mind elvitte egyszerre.

Eddig volt, mese volt.